

Total No. of Printed Pages: 1

SUBJECT CODE NO: - Z-1041
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. F.Y. (Sem-I)
Examination March / April - 2023
Marathi (Opt.) -I (Kavyatm Sahitya)

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks:50]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- 2) निळ्या किंवा काळ्या पेनचाच वापर करा.
- 3) कोणतीही लक्षवेधक खूण किंवा सूचना करण्यास प्रतिबंध आहे.
- 4) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

Q1 सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही एक)

१५

१. केशवसुतांच्या 'तुतारी' कवितेतील सामाजिक बंडखोरीचे विवेचन तुमच्या शब्दात लिहा.
२. 'दोन दिवस' या कवितेतून कोणती जाणीव व्यक्त होते ते सांगा.

Q2 सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही एक)

१५

१. मानवी जीवनाचे सखोल आकलन बहिणाबाई यांच्या काव्यात कसे व्यक्त झाले आहे ते लिहा.
२. 'माथी प्रकाशाचे कर्ज घेऊन जन्मते मेनबत्ती' असे कवी अरुण कोलटकर का म्हणतात ते स्पष्ट करा.

Q3 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक)

१०

१. 'अंधाराने सूर्य पहिला तेव्हा' मधील विद्रोह स्पष्ट करा.
२. कवी स्वातंत्र्याच्या पुरस्कार' कविता व कवी' या कवितेच्या आधारे स्पष्ट करा.
३. 'मूर्ख म्हातान्याने डोंगर हलविले' या कवितेतून व्यक्त होणारा जीवन विषयक दृष्टीकोन तुमच्या शब्दात मांडा.
४. 'प्रीती' कवितेतील तत्त्विक विचार स्पष्ट करा.

Q4 टीपा लिहा.

१०

- १) माळाचे मनोगत मधील दलितांचे चित्रण
- २) संसार कवितेतील प्रतीके
- ३) रमाबाई आंबेडकर कवितेचा आशय.
- ४) आश्वत्थामा कवितेचे रसग्रहण.

Total No. of Printed Pages: 1

SUBJECT CODE NO: - Z-1042
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. F.Y. (Sem-I)
Examination March / April - 2023
Marathi (Opt.) - II (Natyatm Sahitya)

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks: 50]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- 2) निळ्या किंवा काळ्या पेनचाच वापर करा.
- 3) कोणतीही लक्षवेधक खूण किंवा सूचना करण्यास प्रतिबंध आहे.
- 4) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

Q1 सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही एक)

१५

१. 'उपरे एकांकिकेत रा. रं. बोराडे वृद्धाश्रम संस्कृतीचा प्रश्न कसा मांडतात ते सांगा.
२. फाटलेल्या पतंगाची चालेली ओढाताण 'दिवाकर' यांनी कशा प्रकारे चित्रित केली.

Q2 सविस्तर उत्तर लिहा.

१५

१. स्त्री मुक्तीची भूमिका ज्योती म्हापसेकरांनी कशा रीतीने मांडली आहे सविस्तर लिहा.
२. बापू घोक्षे यांची 'यातना उत्सव' हि एकांकिका रूढ दलित रंगभूमीला नवी दिशा दाखाविते सविस्तर चर्चा करा.

Q3 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

१०

१. ज्योती म्हापसेकर यांनी स्त्री मुक्तीची खरा मार्ग कोणता सांगितला आहे.
२. 'उपरे' मधील म्हातारा- म्हातारीला वाटणीचा प्रसंग थोडक्यात सांगा.
३. 'यातना उत्सव' मध्ये बापू घोक्षे यांनी सवर्णाकडून दलितावर होणाऱ्या अन्याय-अत्याचाराचे चित्रण कशा प्रकारे केले ते लिहा.
४. फाटलेल्या पतंगास आपल्या भयंकर दशेची आठवनसुद्धा का नकोशी वाटते?

Q4 टीपा लिहा. (कोणतेही दोन)

१०

१. चिंगीचे पहिले बाळपण
२. 'यातना उत्सव' मधील दलित वस्ती जळीत प्रकरण
३. झाडावर अडकलेला पतंग
४. 'उपरे' हि वस्तववादी एकांकिका

Total No. of Printed Pages: 02

SUBJECT CODE NO: - ZZ-1455
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. F.Y. (Sem- II)
Examination March / April - 2023
Marathi (Opt.) -III
Nivdak Lalit Gadya (Lalit Gandh)

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks: 40]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

१. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
२. फक्त निव्या किंवा काव्या पेनचाच वापर करावा.
३. आकृत्यांसाठी पेन्सिलचा वापर करावा.
४. कोणतीही लक्षवेधक व सांकेतिक खुण करण्यास प्रतिबंध आहे.

Q1 (अ) खालील बहुपर्यायी प्रश्न सोडवा (सर्व अनिवार्य)

05

1. पैसाचा खांबाला लोक _____ म्हणतात.

अ) ज्ञानोबाचा खांब	ब) रामदासाचा खांब
क) एकनाथी खांब	ड) नेवासा खांब
2. औरंगाबादचे मुळ नांव _____ होते?

अ) एलिदाबाद	ब) खडकी
क) खुलताबाद	ड) मोमीनाबाद
3. 'पेटलेले दिवस' हे आत्मकथन _____ यांनी लिहिले आहे.

अ) उत्तम कांबळे	ब) दत्ता भगत
क) अनंत भालेराव	ड) आ. ह. साळुंखे
4. म. गांधी यांचा खून _____ साली झाला.

अ) ३० जानेवारी १९४६	ब) ३० जानेवारी १९४९
क) ३० जानेवारी १९४७	ड) ३० जानेवारी १९४८
5. 'शब्दाच्या संध्याकाळी' या ललीत लेखाचे लेखक _____ हे आहेत.

अ) अनंत भालेराव	ब) नागनाथ कोतापल्ले
क) दत्ता भगत	ड) श्री निवास कुलकर्णी

ब. एका वाक्यात उत्तरे लिहा (सर्व अनिवार्य)

१. 'वाडा चिरेबंदी' हे नाटक कोणी लिहिले?
२. 'गांधी आमचा कोण लागतो?' या लेखाचे लेखक कोण आहेत?
३. लेखक व्हायचं तर... जिव्हाळा आणि तट स्थापन हवा' असे कोणी म्हटले आहे.
४. 'Greatest in the World' या शब्दात गांधीजींना कोणी श्रद्धांजली अर्पण केली?
५. 'विद्रोही तुकाराम' या पुस्तकाचे लेखक कोण आहेत?

05

- Q2 संकल्पना / संज्ञा / घटक / घटना स्पष्ट करा. (कोणत्याही दोन) 10
(प्रत्येक प्रश्नास किमान ६० शब्द मर्यादा)
१. शेतकरी आणि सावकार
 २. पैसाचा खांब
 ३. म. गांधी यांचे धर्मविषयक विचार
 ४. ललित गद्य
- Q3 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 10
(प्रत्येक प्रश्नास किमान ६० शब्द मर्यादा)
१. डॉ. थॉमस यांचे आत्महत्या निवारणा संदर्भातील योगदान स्पष्ट करा.
 २. शरद जोशींचा शेतकऱ्यांच्या प्रश्नाविषयीचा विचार तुमच्या शब्दात लिहा.
 ३. 'अरण्यातील आत्मभान' या ललित लेखाचा आशय स्पष्ट करा.
 ४. औरंगाबाद शहराची ऐतिहासिक परंपरा सुधीर रसाळानी कशी सांगितली आहे? ते लिहा.
- Q4 सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) 10
(प्रत्येक प्रश्नास किमान २०० शब्दमर्यादा)
१. लेखक होण्यासाठी आवश्यक असणाऱ्या गुणांचा परामर्श दत्ता भगत यांच्या ललित लेखांच्या आधारे स्पष्ट करा.
 २. अनिल अवचट यांच्या ललित लेखाच्या आधारे यशवंतराव चव्हाणांचे व्यक्तिचित्र रेखाटा.

Total No. of Printed Pages: 2

SUBJECT CODE NO: - Z-1087
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. F.Y. (Sem-II)
Examination March / April - 2023
Marathi (Opt.) -III (Kathatm Sahitya)

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks: 50]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- ii) निव्व्या किंवा काव्या पेनचाच वापर करावा.
- iii) कोणतीही लक्षवेधक खूण किंवा सूचना करण्यास प्रतिबंध आहे.

Q1 सविस्तर उत्तर लिहा (कोणतेही एक)

15

- i) 'सरत्या पावसाव्यातील एक रात्र' या कथेतील नवजन्माच्या क्षणी माणसाच्या प्रवृत्तीत होणारे सूक्ष्म बदल तुमच्या शब्दांत रेखाटा.
- ii) 'भोमक्या' ही व्यक्तीरेखा अण्णा भाऊ साठे यांनी कशी रेखाटली आहे? ते स्पष्ट करा.

Q2 सविस्तर उत्तर लिहा (कोणतेही एक)

15

- i) विभावरी शिरूरकर यांनी आपल्या कथेत एका कुरूप स्त्रीचे चित्रण कसे केले आहे ? ते सविस्तर लिहा.
- ii) 'नदीकाठचा प्रकार' या कथेतील माणसांच्या विविध प्रवृत्तीचे चित्रण मार्मिकपणे द. मा. मिरासदार यांनी कसे रेखाटले आहे ?

Q3 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

10

- i) दहशतवादाची पार्श्वभूमी आणि अहिंसा यांचे 'गांधीजी 2001' या कथेच्या आधारे वर्णन करा.
- ii) "गावाची शीव नाही बघायची. आपण माणसात जमाच नाही" या विधानाचा परामर्श घ्या.
- iii) 'हिशोब' या कथेतील महिपतीचे व्यक्तीचित्र थोडक्यात रेखाटा.
- iv) वैधव्य वाट्याला आलेली नायिका स्वतःच्या चारित्र्याचे रक्षण कसे करते ?

Q4 टीपा लिहा (कोणतेही दोन)

- i) 'चोळी' कथेतील सुगा.
- ii) बंडखोर महिपती
- iii) बाबुराव आणि राजाभाऊ.
- iv) 'भोमक्या' कथेतील सुंद्री.

Total No. of Printed Pages: 2

SUBJECT CODE NO: - ZZ-1457
FACULTY OF HUMANITIES
B.A F.Y (Sem- II)
Examination March / April - 2023
Marathi (Opt.) - IV Nivdak Adhunik Kavita

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks: 40]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

1. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2. फक्त निव्व्या किंवा काव्या पेनचाच वापर करावा.
3. आकृत्यांसाठी पेन्सिलचा वापर करावा.
4. कोणतीही लक्षवेधक व सांकेतिक खुण करण्यास प्रतिबंध आहे.

Q1 अ) खालील बहुपर्यायी प्रश्न सोडवा (सर्व अनिवार्य)

05

- 1) ना. धों. महानोर यांचा _____ हा कविता संग्रह आहे
 अ) रानातल्या कविता ब) सायंकाळच्या कविता क) रानझड ड) गांधारी
- 2) अनुराधा पाटील यांचा जन्म जळगाव जिल्हयातील पहर या गावी कोणत्या कुटुंबात झाला ?
 अ) कास्तकार ब) मजूर क) शेतकरी ड) कामगार
- 3) मराठीतील इलाही जमादार यांनी _____ आपल्या लेखणीने समृद्ध केले.
 अ) कविता विश्व ब) कथा विश्व क) गझल विश्व ड) कादंबरी विश्व
- 4) "बाईनं उभी हयात सोसला हिंस्त काळोखाचा थयथय जाच" असे कोणी म्हटले आहे ?
 अ) कल्पना दुधाळ ब) प्रज्ञा दया पवार क) इंदिरा संत ड) सौमित्र
- 5) 'निदणान्या बाया' या कवितेचे कवी कोण आहेत?
 अ) इंद्रजित भालेराव ब) केशव देशमुख क) श्रीकांत देशमुख ड) ना. धों. महानोर

ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा (सर्व अनिवार्य)

05

- 1) 'सौमित्र' या टोपण नावाने कोण कविता लेखन करीत आहे?
- 2) 'गणगोत' ही कविता कोणी लिहिली आहे?
- 3) 'अजिंठा' हा कविता संग्रह कोणाचा आहे?
- 4) "नसते धंदे करू नको तू सांगत असतो " ही गझल कोणाची आहे?
- 5) 'तू माझा बाप आहे आणि मी तुझी लेकर' असे कोणी म्हटले आहे?

- Q2 संकल्पना / संज्ञा / घटक / घटना स्पष्ट करा (कोणतेही दोन) 10
(प्रत्येक प्रश्नास किमान 60 शब्दमर्यादा)
- 1) महानोरांच्या कवितेतील निसर्ग
 - 2) गझल
 - 3) प्रज्ञा दया पवार यांच्या कवितेतील स्त्री
 - 4) श्रीकांत देशमुख यांच्या कवितेतील कास्तकार
- Q3 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 10
(प्रत्येक प्रश्नास किमान 60 शब्दमर्यादा)
- 1) सौमित्र यांच्या 'गुरुजी' कवितेचा आशय स्पष्ट करा.
 - 2) कल्पना दुधाळ यांच्या 'म्हातारा' कवितेतील व्यथा मांडा.
 - 3) ना. धों. महानोरांनी खुब्या मोडक्या खेडयाचे वर्णन कसे केले ?
 - 4) अनुराधा पाटील यांनी स्त्री जीवनाचा वेध कसा घेतला?
- Q4 सविस्तर उत्तर लिहा (कोणतेही एक) 10
(प्रत्येक प्रश्नास किमान 200 शब्दमर्यादा)
- 1) इलाही जमादार यांच्या गझलांचा परामर्श घ्या.
 - 2) 'आधुनिक मराठी कविता' या वाङ्मय प्रकाराचे स्वरूप विशद करा.

Total No. of Printed Pages: 1

SUBJECT CODE NO: - Z-1088
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. F.Y. (Sem-II)
Examination March / April - 2023
Marathi (Opt.) - IV (Mudrit Madhyamasathi Lekhan Kaushalye)

[Time:1:30 Hours]

[Max. Marks:50]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- 2) निळ्या किंवा काळ्या पेनचाच वापर करावा.
- 3) कोणतीही लक्षवेधक खुण किंवा सूचना करण्यास प्रतिबंध आहे.

Q1 सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही एक)

15

- i) दैनंदिन जीवनातील वृत्तपत्राचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- ii) 'इंटरनेटमुळे वृत्तपत्राचा चेहरामोहराच बदलून गेला' या विधानाचा परामर्श द्या.

Q2 सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही एक)

15

- i) बातमी लेखन तंत्र व कौशल्य स्पष्ट करा?
- ii) वृत्तपत्रासाठी कोणत्याही एका विषयावर सदर लेखन करा.

Q3 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

10

- i) दूरदर्शन व आकाशवाणीसाठी घ्यावयाच्या मुलाखतीचे साम्यभेद स्पष्ट करा.
- ii) शिक्षक व विद्यार्थी यांच्यातील संवाद लिहा.
- iii) "अग्रलेखातून वृत्तपत्राचा दर्जा कळतो" या विधानाचा परामर्श द्या.
- iv) परीक्षण आणि आस्वाद यातील फरक स्पष्ट करा.

Q4 टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

10

- i) जाहिरात एक कला
- ii) निविदा
- iii) निमंत्रण पत्रिका
- iv) जाहीर प्रकटन

Total No. of Printed Pages: 1

SUBJECT CODE NO: - Z-1071
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. S.Y. (Sem-III)
Examination March / April - 2023
Marathi (Opt.) - V (Adhunik Marathi Vangmayacha Itihas 1800-1920)

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks:50]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- 2) नीळ्या किंवा काळ्या पेनचाच वापर करावा.
- 3) कोणतीही लक्षवेधक खुण किंवा सूचना करण्यास प्रतिबंध आहे.

- Q1 खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) 15
- 1) हरीभाऊ कालखंडातील कादंबरी वाङ्मयाचे स्वरूप आणि विशेष सांगा.
 - 2) कथा वाङ्मयाचे स्वरूप, विशेष सांगून कथा वाङ्मयाच्या प्रारंभाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- Q2 खालील प्रश्नांचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) 15
- 1) १८७४ ते १९२० या कालखंडातील निबंध वाङ्मयाचे स्वरूप वैशिष्ट्ये लिहा.
 - 2) संस्कृती म्हणजे काय ? संस्कृती आणि साहित्य यांचा अनुबंध स्पष्ट करा
- Q3 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 10
- 1) मुद्रणकलेचा उदय आणि वाटचालीचा आढावा घ्या.
 - 2) इ.स. १८०० ते इ.स. १८७४ या कालखंडातील निबंध लेखनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 - 3) सहकारी कृष्ण यांच्या कथेचे स्वरूप विशद करा.
 - 4) वा. म. जोशी यांच्या कादंबरी लेखनाचा आढावा घ्या.
- Q4 टिपा लिहा. (कोणतेही दोन) 10
- 1) यमुनापर्यटन
 - 2) लोकहितवादी
 - 3) सार्वजनिक सत्यधर्म
 - 4) निबंधमाला.

Total No. of Printed Pages: 1

SUBJECT CODE NO: - Z-1072

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. S.Y. (Sem-III)

Examination March / April - 2023

Marathi (Opt.) - VI (Druk-Shrawya Madhymansathi Lekhan Kaushalye)

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks:50]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- 2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
- 3) उत्तर पत्रिकेवर काळ्या किंवा निळ्या पेनचाच वापर करावा.

Q1 सविस्तर उत्तर लिहा (कोणतेही एक)

15

- 1) दूरदर्शन या प्रसारमाध्यमाचे वर्तमानकालीन समाज विकासातील योगदान स्पष्ट करा.
- 2) जाहिरात लेखन म्हणजे काय ? जाहिरात लेखनाचे विशेष आणि स्वरूप सविस्तर लिहा.

Q2 सविस्तर उत्तर लिहा (कोणतेही एक)

15

- 1) प्रसारमाध्यम म्हणजे काय सांगून नभोवाणी या प्रसारमाध्यमाचे वर्तमानकालीन महत्व विशद करा.
- 2) संकेतस्थळ संकल्पना स्पष्ट करून संकेतस्थळाचे स्वरूप व महत्व स्पष्ट करा.

Q3 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

10

- 1) संकेतस्थळाची वर्तमानकालीन उपयोगिता सांगा.
- 2) नभोवाणीवरील संप्रेषणाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- 3) दूरचित्रवाणीसाठीच्या जाहिरात लेखन संहिताचे स्वरूप सांगा.
- 4) वर्तमानकालीन ई-मेलचे महत्व स्पष्ट करा.

Q4 टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)

10

- 1) विकिपीडिया
- 2) नभोनाट्य
- 3) फेसबुक
- 4) पटकथालेखन

Total No. of Printed Pages: 1

SUBJECT CODE NO: - Z-1117
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. S.Y. (Sem-IV)
Examination March / April - 2023
Marathi (Opt.) - VII (Adhunik Marathi Vangmayacha Itihas 1800-1920)

[Time:1:30 Hours]

[Max. Marks:50]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- 2) फक्त काळ्या किंवा निळा पेन वापरावा.
- 3) कोणतीही खुण किंवा सूचना करण्यास प्रतिबंध आहे.

Q1 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर सविस्तर लिहा. 15
 इ.स. १८८५ ते १९२० या कालखंडातील नाट्यवाङ्मयाचे स्वरूप, विशेष स्पष्ट करा.

किंवा

पहिले संगीत नाटककार म्हणून अण्णासाहेब किर्लोस्कर यांचे योगदान स्पष्ट करा.

Q2 आत्मचरित्र म्हणजे काय? ते सांगून आत्मचरित्र वाङ्मयाचे स्वरूप, विशेष नोंदवा. 15

किंवा

‘आधुनिक कवितेचे जनक केशवसुत होत’ या विधानाचा परामर्श घ्या.

Q3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नाचे उत्तरे थोडक्यात लिहा 10

- 1) कोल्हटकरांच्या नाट्यवाङ्मयाचा थोडक्यात आढावा घ्या.
- 2) गोविंदाग्रज यांच्या कवितेचे रसग्रहण करा.
- 3) निसर्गकवी म्हणून बालकवींच्या कवितांचा थोडक्यात आढावा घ्या.
- 4) आत्मचरित्र लेखनामागील उद्देश स्पष्ट करा.

Q4 टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) 10

- 1) ‘तृतीय रत्न’
- 2) दशावतारी खेळ
- 3) रविकिरण मंडळ
- 4) स्मृतिचित्रे

Total No. of Printed Pages: 2

SUBJECT CODE NO: - Z- 1118

FACULTY OF HUMANITIES

B.A. S.Y. (Sem-IV)

Examination March / April - 2023

Marathi (Opt.) - VIII(Sahitya Prakarantar aain Sahityache Madhyamantar)

[Time:1:30 Hours]

[Max. Marks:50]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- 2) काळा किंवा निळा पेन वापरावा.
- 3) कोणतीही लक्षवेधक खुण किंवा सूचना करण्यास प्रतिबंध आहे.

Q1 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर सविस्तर लिहा.

15

- १) दृकश्राव्य माध्यमाचे तंत्र व स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

मुद्रित माध्यम म्हणून वर्तमानपत्राचे स्वरूप व घटक यावर सविस्तर चर्चा करा.

Q2 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर सविस्तर लिहा.

15

- १) साहित्यप्रकारांतर म्हणजे काय? ते सांगून साहित्य प्रकारांतराचे महत्त्व विशद करा.

किंवा

पटकथा लेखनाचे तंत्र सांगून पटकथा लेखनाची वैशिष्ट्ये विशद करा.

Q3 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

10

- १) कादंबरी व नाटक यांच्यातील अनुबंध तुमच्या शब्दात लिहा.
- २) साहित्य आणि माध्यम यांचा परस्पर संबंध स्पष्ट करा.
- ३) श्राव्य माध्यमांसाठीची लेखनकौशल्ये विशद करा.

- ४) कादंबरीचे जेव्हा नाट्यकृती मध्ये रूपांतर होते तेव्हा कोणती काळजी घेतली जाते. तुमच्या शब्दात लिहा.

Q4 टीपा द्या. (कोणतेही दोन)

10

- १) नभोनाट्य
- २) स्तंभलेखन
- ३) एकांकिका
- ४) पटकथा लेखन

Total No. of Printed Pages:1

SUBJECT CODE NO: - Z-1057
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. T.Y. (Sem-V)
Examination March / April - 2023
Marathi (Opt.)-IX Bhartiya Sahitya Vichar

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks: 50]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक
- २) निळ्या व काळ्या पेनचाच वापर करा
- ३) कोणतीही लक्षवेधक खूण व सूचना करण्यास प्रतिबंध आहे

Q1 सविस्तर उत्तर लिहा (कोणताही एक)

15

- १) प्राचीन साहित्यकारांच्या काव्य लक्षणांची सविस्तर चर्चा करा.
- २) मम्मटाच्या काव्य प्रयोजनांचा सविस्तर परामर्श घ्या.

Q2 सविस्तर उत्तर लिहा (कोणताही एक)

15

- १) साहित्य निर्मिती विषयक मतमतांतरांचा परामर्श घ्या.
- २) भरताचा रससिद्धांत स्पष्ट करा.

Q3 थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन)

10

- १) ललित साहित्य व ललितेतर साहित्य यातील फरक स्पष्ट करा.
- २) व्यंजना शब्दशक्तीचा थोडक्यात परामर्श घ्या.
- ३) अर्थविचार थोडक्यात विशद करा.
- ४) निजसुखदीविवशीभाव 'व' स्फुटत्वाभाव या रसविघ्नांची चर्चा करा.

Q4 टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)

10

- १) आत्माविष्कार
- २) भट्टलोल्लट
- ३) सामाजिक बांधिलकी
- ४) अर्थ म्हणजे प्रतिमा

Total No. of Printed Pages: 01

SUBJECT CODE NO: - Z-1058
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. T.Y. (Sem-V)
Examination March / April - 2023
Marathi (Opt.) -X Bhasha Vidnyan

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks:50]

Please check whether you have got the right question paper.

- Q1 सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) 15
 १. भाषेच्या विविध व्याख्या स्पष्ट करून भाषेचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 २. स्वन, स्वनिम आणि स्वनांतरे या संकल्पना सोदाहरण स्पष्ट करा.
- Q2 सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक) 15
 १. प्रमाणभाषा आणि बोलीभाषा यातील साम्यभेदाची चर्चा करा.
 २. पदिम म्हणजे काय सांगून पदिमांचे लक्षणे व प्रकार स्पष्ट करा.
- Q3 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 10
 १. चॉर्लस हॉकेट यांनी सांगितलेली भाषेची लक्षणे सांगा.
 २. भाषा: एक संकेत प्रणाली आहे, या विधानाचा परामर्श घ्या.
 ३. स्वनिमांचे प्रकार स्पष्ट करा.
 ४. ऐतिहासिक भाषाविज्ञानाची मूलतत्वे सांगा.
- Q4 टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) 10
 १. स्वनविचार
 २. रूपिकांतर
 ३. भाषेबाबतचे समज- गैरसमज
 ४. बलाघात

Total No. of Printed Pages: 1

SUBJECT CODE NO: - Z-1103
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. T.Y. (Sem-VI)
Examination March / April - 2023
Marathi (Opt.)-XIII Pashchatya Sahitya Vichar

[Time:1:30 Hours]

[Max. Marks:50]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- 2) काळ्या किंवा निळ्या पेनचाच वापर करावा.
- 3) कोणतीही लक्षवेधक खूण किंवा सूचना करण्यास प्रतिबंध आहे.

Q1 सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही एक)

15

- i) पाश्चात्य अभ्यासकांनी सांगितलेली साहित्याची प्रयोजने कोणती? तुमच्या शब्दात लिहा.
- ii) साहित्याच्या निर्मिती प्रक्रीयेसंदर्भातील सिगमंड फ्राईड व एफ.सी. प्रिस्कॅट यांच्या मतांची चर्चा करा.

Q2 सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही एक)

15

- i) पाश्चात्य विचारवंतांच्या साहित्यविषयक व्याख्या सांगून साहित्यलक्षणांचा आढावा घ्या.
- ii) कार्ल मार्क्स यांच्या साहित्य विषयक दृष्टीकोन स्पष्ट करून सामाजिक बांधिलकीची संकल्पना स्पष्ट करा.

Q3 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

10

- i) 'आत्माविष्कार हे साहित्याचे प्रयोजन आहे' हे विधान सोदाहरण स्पष्ट करा.
- ii) मानसशास्त्रीय समीक्षा पद्धतीचा आढावा घ्या.
- iii) 'लयबद्धता' व 'शैली' या साहित्य लक्षणांविषयी माहिती सांगा.
- iv) 'पलायनवाद' व 'स्वप्रंजन' या साहित्य प्रयोजनाची चर्चा करा.

Q4 टिपा लिहा.

10

- i) कल्पना
- ii) समाजवादी वास्तववाद
- iii) कोलरीज
- iv) विरेचन

Total No. of Printed Pages: 1

SUBJECT CODE NO: - Z-1104
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. T.Y. (Sem-VI)
Examination March / April - 2023
Marathi (Opt.) -XIV Vyakran & Nibandh Lekhan

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks: 50]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- 2) फक्त काळ्या किंवा निळ्या पेनचाच वापर करावा.
- 3) कोणतीही लक्षवेधक खुण किंवा सूचना करण्यास प्रतिबंध आहे.

Q1 सविस्तर उत्तर लिहा (कोणताही एक)

15

- १) शब्दांच्या जाती म्हणजे काय ते सविस्तर स्पष्ट करा.
- २) संधी म्हणजे काय ते सांगून स्वरसंधीचे प्रकार सोदाहरणासहित स्पष्ट करा.

Q2 सविस्तर उत्तर लिहा (कोणताही एक)

15

- १) 'समास' म्हणजे काय ते सांगून अव्ययीभाव समास व तत्पुरुष समासाचे प्रकार विशद करा.
- २) भाषेचे अलंकार म्हणजे काय ते सांगून शब्दालंकाराचे प्रकार सोदाहरणासहित स्पष्ट करा.

Q3 थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन)

10

- १) 'संताचे विचार: आजच्या काळाची गरज' या विषयावर निबंध लिहा.
- २) व्यंजन संधी म्हणजे काय ते सांगून व्यंजनसंधीचे प्रकार सांगा.
- ३) 'उपमा' व 'रूपक' अलंकार सोदाहरणासह स्पष्ट करा.
- ४) विशेषण म्हणजे काय ते सांगून विशेषणाचे प्रकार स्पष्ट करा.

Q4 टीपा लिहा (कोणतेही दोन)

10

- १) विसर्गसंधीचे प्रकार
- २) सकर्मक क्रियापद व अकर्मक क्रियापद
- ३) बहुव्रीही समास
- ४) स्वभावोक्ती अलंकार

Total No. of Printed Pages: 01

SUBJECT CODE NO: - Z-1388
FACULTY OF HUMANITIES
B.A. T.Y. (Sem-VI)
Examination March / April - 2023
Marathi (Opt.) -XV Madhyayugin Marathi Vangmayacha Itihas (1601 to 1818)

[Time: 1:30 Hours]

[Max. Marks: 50]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- 1) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे .
- 2) फक्त काळ्या किंवा निळ्या पेनचाच वापर करावा.
- 3) कोणतेही लक्षवेधी खुण किंवा सूचना करण्यास प्रतिबंध आहे.

Q1 सविस्तर उत्तर लिहा (कोणतेही एक)

15

1. पंडिती वाङ्मयाची प्रेरणा सांगून त्याची वैशिष्ट्ये लिहा.
2. बखर म्हणजे काय ते सांगून बखरीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

Q2 सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही एक)

15

1. मोरोपंताच्या पंडिती साहित्याचा परिचय करून त्याचे वैशिष्ट्ये सांगा.
2. लावणी म्हणजे काय? ते सांगून तीचे गुणविशेष स्पष्ट करा.

Q3 थोडक्यात उत्तर लिहा (कोणतेही दोन)

10

1. मुक्तेश्वरांच्या पंडिती साहित्याचे वाङ्मयीन गुणविशेष स्पष्ट करा.
2. होनाजी बाळा यांच्या लावणीचे स्वरूप विशद करा.
3. मराठीतील पोवाडा वाङ्मय प्रकारची थोडक्यात ओळख करून द्या.
4. 'बखर' या शब्दाची व्युत्पत्ती सांगून बखरीचे प्रकार स्पष्ट करा.

Q4 टीपा लिहा (कोणतेही दोन)

10

1. राम जोशी
2. भाऊ साहेबांची बखर
3. भूपाळी
4. अनंत फंडी

Total No. of Printed Pages: 2

SUBJECT CODE NO: - X-3001
FACULTY OF COMMERCE AND MANAGEMENT
B.Com F.Y (Sem. I)
Examination March/April-2023
Marathi (SL) Paper - I
(Gadya, Padya and Upyojit Marathi)

[Time: 3:00 Hours]

[Max. Marks:80]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- १) प्रश्न क्र.१ सोडविणे आवश्यक
- २) प्रश्न क्र.२ ते ७ पैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा
- ३) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात
- ४) उत्तरपत्रिकेवर काळ्या किंवा निळ्या पेनचाच वापर करावा.

प्रश्न1

अ) योग्य पर्याय निवडा.

05

- १) मराठीतील आद्य -पद्य चरित्रकार कोण?
 - अ) संत एकनाथ
 - ब) संत नामदेव
 - क) संत तुकाराम
 - ड) म्हाईभट
- २) स्त्री -पुरुष तुलना हा दीर्घ निबंध कोणी लिहिला?
 - अ) ताराबाई शिंदे
 - ब) विभावरी शिरूरकर
 - क) श्री.म. माटे
 - ड) रामचंद्र पंत अमात्य
- ३) मुकुंदराजांनी लिहिलेला मराठीतील पहिला आद्यग्रंथ कोणता?
 - अ) लीळा चरित्र
 - ब) विवेक सिंधू
 - क) गीतार्णव
 - ड) श्रीमत भागवत
- ४) मन करा रे प्रसन्न। सर्व सिद्धीचे कारण । हा अभंग कोणी लिहिला?
 - अ) संत नामदेव
 - ब) संत ज्ञानेश्वर
 - क) संत तुकाराम
 - ड) संत दासोपंत
- ५) खालीलपैकी कोणता शब्द बरोबर आहे?
 - अ) अतिथी
 - ब) आतीथी
 - क) अतीथी
 - ड) अतिथि

ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

05

- १) 'परमेश्वराचे भवितव्य!' या पाठाचे लेखक कोण?
- २) चक्रधर स्वामी यांनी कोणाचे रक्षण केले आहे?
- ३) परधनाची , परस्त्रीची आस असू नये असे कोणी सांगितले आहे?
- ४) महाद्वारी चोखा तयाची बहीण। घाली लोटांगण उभयता।। या ओळी कोणाच्या आहेत?
- ५) वाक्यपूर्ण झाले हे दाखविण्यासाठी कोणत्या विरामचिन्हाचा वापर होतो.

- क) रिकाम्या जागी योग्य शब्द भरून वाक्य पुन्हा लिहा. 05
- १) अर्जदस्त मधून ----- शैलीचा ही वापर केलेला आहे.
 - २) ---- ने जंतुतत्वाचा बोध करून दिला.
 - ३) कुश्चळ भूमीवरी उगवली -----। अपवित्र तिथेसी म्हणो नये।।
 - ४) -----वरुता कठीण। परी अंतरी जीवन।।
 - ५) स्पष्टोचारीत अनुनासिकांबद्दल ----द्यावा.
- ड) खालील विधाने चूक कि बरोबर ते लिहा. 05
- १) जिजाऊ यांचा विवाह सिंदखेड येथे झाला.
 - २) कोपर्निकस गॅलिलिओ यांनी अंतराळाचा शोध घेतला.
 - ३) फादर स्टीफन्स यांनी भासा बांधोनि' या कवितेत इंग्रजी भाषेचे महत्त्व सांगितले आहे.
 - ४) आईचे नाव धारण करून जनी जनार्दनांनी रचना केल्या आहेत.
 - ५) आदरार्थी अनेक वचनावर शीर्षबिंदू द्यावा.

सविस्तर उत्तरे लिहा.

- प्रश्न 2 ससीक रक्षण या पाठातून भूतदया व मानवतावादी दृष्टी कशी स्पष्ट होते? ते सविस्तर सांगा. 15
- प्रश्न 3 'जिजाऊ आमची सून झाली' या पाठाच्या आधारे जिजाऊंच्या विवाह प्रसंगाचे वर्णन करा. 15
- प्रश्न 4 'तुम्ही सदाचरणाने वागा' या पाठाच्या आधारे ताराबाई शिंदे यांचे स्त्री -पुरुष विषयक विचार सोदाहरण स्पष्ट करा. 15
- प्रश्न 5 'मन करा रे प्रसन्न' या अभंगाचा आशय तुमच्या शब्दात लिहा. 15
- प्रश्न 6 'तुझ्या प्रीतीचे' या लावणीतून व्यक्त झालेला प्रेमभाव तुमच्या शब्दात सांगा. 15
- प्रश्न 7 टिपा लिहा (कोणत्याही तीन) 15
- १) अर्जदस्तची भाषाशैली
 - २) संत निर्मळा
 - ३) रामानंद स्वामी
 - ४) अभिनंदनपर पत्र
 - ५) विरामचिन्हे

Total No. of Printed Pages: 1

SUBJECT CODE NO: - Z-1009
FACULTY OF HUMANITIES
B.A./B.Sc./B.S.W F.Y. (Sem-I)
Examination March / April - 2023
Marathi (SL) Paper - I
(Gadya, Padya and Upyojit Marathi)

[Time:2:00 Hours]

[Max. Marks:50]

N. B

Please check whether you have got the right question paper.

- १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे
- २) निळ्या किंवा काळ्या पेनचाच वापर करावा
- ३) कोणतीही लक्षवेधक खुण किंवा सूचना करण्यास प्रतिबंध आहे

Q1 पुढीलपैकी एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा 15

- १) रामचंद्र पंत अमात्य यांच्या मते राजाची कर्तव्य कोणती? सविस्तर लिहा.
- २) 'जिजाऊ आमची सून जाहली' या पाठाच्या आधारे विवाह प्रसंगाचे वर्णन करा.

Q2 पुढीलपैकी एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा 15

- १) संत निर्मळा यांनी पंढरीच्या पांडुरंगाचा गौरव कोणत्या शब्दात केला आहे? ते लिहा
- २) संत तुकारामांच्या 'मन करा रे प्रसन्न' या अभंगाचे आशय सौंदर्य तुमच्या शब्दात लिहा.

Q3 पुढीलपैकी 'अ' व 'ब' विभागातून प्रत्येकी एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा 10

- अ)
- १) चक्रधर स्वामींनी सांगितलेला मानवतावादी 'ससिक रक्षण' या लिळेतून मानवतावादी दृष्टीकोन ससिक रक्षणच्या आधारे कसा व्यक्त होते ते लिहा.
 - २) 'तुम्ही सदाचाराने वागा' असा सल्ला ताराबाई शिंदे का देतात?

ब)

- १) 'पाडसदेवा' या कवितेची मध्यवर्ती संकल्पना स्पष्ट करा
- २) 'पूर्वभाग्यदिशा' या कवितेचे आशय सौंदर्य रेखाटा.

Q4 खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा (दोनपैकी एक) 10

- i) तुमच्या महाविद्यालयाच्या ग्रंथालयाकरिता पुस्तके मागविण्याचे प्रकाशकाला पत्र लिहा
- ii) मराठी शुद्धलेखनाचे नियम लिहा.

- क) रिकाम्या जागी योग्य शब्द भरून वाक्य पुन्हा लिहा. 05
- १) मला माझ्या मागोमाग ----- बहिणी झाल्या.
 - २) गोपाला , गोपाला ----- गोपाला
 - ३) ती गेली तेव्हा रिमझिम पाऊस ----- होता
 - ४) जब सुरज चाँद है पृथ्वी पर तबलग ----मरते नहीं.
 - ५) अरे येड्या , -----म्हणजी तालुक्याचा मालक

- ड) खालील विधाने चूक कि बरोबर ते लिहा. 05
- १) 'काव्या मायची कहाणी' हा कथासंग्रह रामराव झुंजारे यांचा आहे.
 - २) 'कुळंबिन' ही कविता सुरेश भट यांची आहे.
 - ३) मराठीत गझल हा प्रकार कवी अनिल यांनी आणला .
 - ४) बाप ही कविता संजय आघाव यांची आहे
 - ५) महादेव गायकवाड यांची भूक ही कथा आहे.

सविस्तर

- Q2 कीर्तनाच्या माध्यमातून संत गाडगेबाबांनी कोणता उपदेश समाजास दिला आहे. 15
- Q3 लोकशाही प्रत्यक्षात येण्यासाठी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर कोणते उपाय सुचवितात. 15
- Q4 'ग्लोबल मेंदीची नक्षी' या कवितेची मध्यवर्ती संकल्पना स्पष्ट करा 15
- Q5 म.फुले यांनी 'कुळंबीन' मध्ये कोणते विचार मांडले आहेत. 15
- Q6 संवाद लेखन म्हणजे काय ते सांगून विद्यार्थी व प्राचार्य यांचा स्नेहसंमेलाना विषयी संवाद लिहा. 15
- Q7 टिपा लिहा (कोणतेही तीन) 15
- १) यशवंत चव्हाण आणि लोकभाषा
 - २) कोवळे मरण -मनी
 - ३) बालकवी
 - ४) बाप
 - ५) जाहिरात

ब. एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

05

1. 'खोप' या कथेचे लेखक कोण आहेत?
2. 'ज्ञात-अज्ञात अहिल्याबाई होळकर' या पाठातून कोणत्या बाबींवर प्रकाश टाकला आहे?
3. 'भीमा, तुझ्या मताचे' या कवितेतून कोणाची महती वर्णिली आहे?
4. कवी लोकनाथ यशवंताचे संपूर्ण नाव काय आहे?
5. निविदा म्हणजे काय?

क. रिकाम्या जागी योग्य शब्द भरून वाक्य पुन्हा लिहा.

05

1. _____ जाण असती, बिनडोक लोक नसते
सारे चलन त्यांचे, रोखठोक असते।
2. सांगा कसं जगायचं? ही कविता _____ या संग्रहातून घेतली आहे.
3. _____ या बड्याइतकीच दखल सामान्य नागरिकांची घेत होत्या.
4. अनाथाला आधार देणाऱ्या प्रेमळ माणसांचं चित्रण _____ या कथेतून येते.
5. TENDER ला मराठीत _____ म्हणतात.

ड. खालील विधाने चूक की बरोबर ते लिहा.

05

1. 'या झोपडीत माझ्या' ही कुसुमाग्रजांची कविता आहे.
2. 'युद्ध' ही कविता 'निरर्थकाचे पक्षी' या संग्रहातून घेतली आहे.
3. 'खोप' या ग्रामीण कथेचे लेखक भीमराव वाघचौरे आहेत.
4. अतुल देऊळगावकर हे पर्यावरणतज्ज्ञ आहेत.
5. नाटक ही प्रायोगिक कला आहे.

Q2 'या झोपडीत माझ्या' या कवितेचा आशय स्पष्ट करा.

15

- Q3 'प्रार्थना' या कवितेतून महापुरुषांच्या विचारांचा अनुयायांकडून होणारा पराभव कुसुमाग्रजांनी आधोरेखित केला आहे. या विधानाची सार्थकता पटवून द्या. 15
- Q4 रा. रं. बोराडे यांच्या 'खोप' कथेतून आलेल्या लक्ष्मण या नायकाचे भावविश्व तुमच्या शब्दात लिहा. 15
- Q5 'क्लोरोफिल' या रेखा बैजल यांच्या कथेतून आलेला ध्येयवादी संशोधक व त्याचे पर्यावरणवादी विचार यावर प्रकाश टाका. 15
- Q6 अहवाल लेखन म्हणजे काय? ते सांगून तुमच्या महाविद्यालयातील शैक्षणिक सहलीचा संक्षिप्त अहवाल लिहा. 15
- Q7 टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन) 15
1. राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज
 2. इंद्रजित भालेराव
 3. लॉरी बेकर
 4. बिनदरदी मधील तात्याबा
 5. पटकथा

Total No. of Printed Pages: 1

SUBJECT CODE NO: - Z-1025
FACULTY OF HUMANITIES
B.A./B.Sc./B.S.W F.Y. (Sem II)
Examination March / April - 2023
Marathi (SL) - II (Gadya, Padya and Upyojit Marathi)

[Time:2:00 Hours]

[Max. Marks:50]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- 1) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.
- 2) निळ्या किंवा काळ्या पेनचाच वापर करावा.
- 3) कोणतीही लक्षवेधक खुण किंवा सूचना करण्यास प्रतिबंध आहे.

Q1 पुढीलपैकी एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. 15

- 1) 'कोवळे मरण' या कथेतून मनीचे भावविश्व भालचंद्र नेमाडे यांनी कसे साकारले आहे?
- 2) 'लोकभाषा हीच ज्ञानभाषा' या पाठातून यशवंतराव चव्हाणांनी शिक्षणाचे महत्त्व कसे विशद केले आहे?

Q2 पुढीलपैकी एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. 15

- 1) 'नव महाराष्ट्र गीता'तून सुरेश भट्टांनी समतेचा आणि श्रमाचा संदेश कसा दिला आहे?
- 2) महात्मा फुले यांनी कुळंबीणीची दिनचर्या कशी सांगितली आहे?

Q3 पुढीलपैकी 'अ' व 'ब' विभागातून प्रत्येकी एका प्रश्नाचे उत्तर थोडक्यात लिहा. 10

- अ] 1) अस्पृश्यता हा समाजाला लागलेला एक डाग आहे, असे गाडगेबाबांना का वाटते?
 2) सामाजिक आणि आर्थिक जीवनात विषमता राहू नये, असे डॉ. आंबेडकरांना का वाटते?

- ब] 1) 'गुणवतेचा निकष' या कवितेतून कवीने सामाजिक वास्तव कसे चित्रित केले आहे ते सांगा.
 2) 'मल्टी लुटालुटीचा झिंग लपालपा' ही कविता समकालीन जाणिव्यांचा शोध कसा घेते? ते लिहा.

Q4 पुरिलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर सविस्तर लिहा. 10

- 1) इतिवृत लेखनाचे प्रकार सांगून इतिवृत लेखन करताना कोणती काळजी ध्यावी लागते?
- 2) जाहिरातीची संकल्पना सांगून जाहिरातीचे प्रकार विशद करा?

Total No. of Printed Pages: 3

SUBJECT CODE NO: - ZZ-1430
FACULTY OF HUMANITIES
B.A/B.SC/B.S.W/ F.Y (Sem-II)
Examination March / April - 2023
Marathi (SL) Paper - II Mayboli - II

[Time: 2:00 Hours]

[Max. Marks: 40]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

1. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2. फक्त निळ्या किंवा काळ्या पेनचाच वापर करावा.
3. आकृत्यांसाठी पेन्सिलचा वापरकरावा.
4. कोणत्याही लशवेधक व सांकेतिक खुण प्रतिबंध आहे.

Q1 खालील बहुपर्यायी प्रश्न सोडवा. (सर्व अनिवार्य)

05

1. राष्ट्रसंत तुकडोजींचे _____ नाव आहे.

अ) माणिक खंडोजी इंगळे	ब) माणिक बंडोजी इंगळे
क) माणिक नानाजी इंगळे	ड) माणिक बाबाजी इंगळे
2. खलील पैकी वामनदादा कर्डक यांचे काव्यसंग्रह कोणते?

अ) वाटचालीत	ब) मोहळ
क) हे गीत वामनाचे	ड) वरील सर्व
3. 'खोप' या कथेचे लेखक कोण ?

अ) रा.रं.बोराडे	ब) भीमराव वाघचौरे
क) रेखा बैजल	ड) सदानंद देशमुख
4. 'बिनदरदी' या कथेत कशाचे चित्रण आले आहे?

अ) बैलाच्या मृत्युचे	ब) म्हशीचे मृत्युचे
क) गाईच्या मृत्युचे	ड) बकरीच्या मृत्युचे
5. 'क्लोरोफिल' या कथेच्या _____ विचार प्रत्ययाला येतात.

अ) निसर्गवादी	ब) पर्यावरणवादी
क) स्त्रिवादी	ड) यापैकी नाही

ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

05

1. मंगेश पडगावकरांची 'सांगा कसं जगायचं' ही कविता कोणत्या काव्यसंग्रहातील आहे.
2. 'जीवनाचा आटापिटा' कवितेतून काय सर्वोपरी असल्याचे सांगितले आहे.
3. इंद्रजीत भालेराव यांनी 'बाप म्हणायचा' या कवितेत कशाचे चित्रण केले आहे?
4. 'ज्ञात- अज्ञात अहिल्याबाई होळकर' यांत कोणाचे चित्रण आले आहे.
5. निश्चल डोंगरगाव, प्रेमळ माणसं' हा उतारा कशातून घेतला आहे.

Q2 संकल्पना/ संज्ञा/ घटक/घटना स्पष्ट करा. (कोणत्याही दोन)

10

(प्रत्येक प्रश्नास किमान ६० शब्द मर्यादा)

1. पुस्तक परीक्षण ही संकल्पना स्पष्ट करा?
2. नाट्य परीक्षणाचे स्वरूप विशद करा.
3. पटकथा म्हणजे काय? ते सांगा.
4. जाहिरात लेखनाचे स्वरूप लिहा.

Q3 थोडक्यात उत्तर लिहा. (कोणतेही दोन)

10

प्रत्येक प्रश्नास किमान ६० शब्द मर्यादा

1. ' या झोपडीत माझ्या' या कवितेचा आशय स्पष्ट करा.
2. 'बाप' या कवितेतून येणारे नितीसंस्कार विशद करा.
3. 'ज्ञात-अज्ञात अहिल्याबाई होळकर' या पाठाआधारे अहिल्याबाई होळकरांचे थोडक्यात चित्रण रेखाटा ?
4. 'निश्चल डोंगरगाव, प्रेमळ माणसं' या पाठातील गुढीपाडवा सणाचे वर्णन करा?

Q4 'सविस्तर उत्तर लिहा (कोणतेही एक)

10

प्रत्येक प्रश्नास किमान २०० शब्द मर्यादा

1. 'सांगा कसं जगायचं?' या कवितेत जीवनावर समरसून प्रेम करण्याचा व आनंदी जीवन जगण्याचा संदेश कसा अभिव्यक्त झाला आहे ? ते सविस्तर लिहा.
2. 'क्लोरोफिल' या विज्ञान कथेतील पर्यावरणवादी विचार विशद करा.

Total No. of Printed Pages: 02

SUBJECT CODE NO: - X-3009
FACULTY OF COMMERCE AND MANAGEMENT
B. Com S.Y (Sem. III)
Examination March/April-2023
Marathi (SL) Paper - III
(Marathi Bhasha & Vanijya Vyavhar)

[Time:3:00 Hours]

[Max. Marks:80]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- 1) प्रश्न क्र. १ सोडविणे आवश्यक.
- 2) प्रश्न क्र २ ते ७ पैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.
- 3) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
- 4) उत्तरपत्रिकेवर काळ्या किंवा निळ्या पेनचाच वापर करावा,

प्रश्न 1 अ) योग्य पर्याय निवडा,

१. मराठी भाषेचे लिपी ही _____ आहे.
अ. रोमन ब. देवनागरी क. गुरुमुखी ड. यापैकी नाही
२. मला ग्रंथापेक्षा अधिक प्रिय या जगात दुसरे कुणी नाही' असे विचार कोणी मांडले.
अ. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
ब. म. गांधी
क. पंडीत नेहरू
ड. ए. पी.जे अब्दुल कलाम
३. पत्रलेखन हा मनातील _____ व्यक्त करण्याचे माध्यम आहे.
अ.भावना ब. कल्पना क. विचार ड. वरील सर्व
४. वाणिज्य विषयक पत्रलेखनात _____ घटक असणे आवश्यक आहे.
अ.सुस्पष्टता ब. अचूकता क. परिपूर्णता ड. वरील सर्व
५. 'मूळ वस्तूतील सर्वच्या सर्व अभिप्राय प्रसादयुक्त वाणीने अन्य भाषेत सांगणे' ही अनुवादाची व्याख्या कोणी केली आहे.
अ.श्री. म. माटे ब. भालचंद्र नेमाडे क. न्युमार्क ड. नायडा मुजीन

०५

ब. एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

१. भाषेचे मुख्य दोन प्रकार कोणते ?
२. वाचन संस्कृतीमध्ये कोणकोणते घटक महत्वाचे असतात.?
३. जागतिकीकरणामुळे कोणत्या भाषेचा प्रभाव सर्व भारतीय भाषांवर पडला आहे?
४. पत्रलेखनाचे प्रामुख्याने दोन प्रकार कोणते आहेत. ?
५. वाणिज्यविषयक निबंध लेखनाची भाषा कशी असावी ?

०५

- क. रिकाम्या जागी योग्य शब्द भरून वाक्य पुन्हा लिहा ०५
१. प्रत्येक खुणेच्या आकाराला किंवा चिन्हाला _____ म्हणतात,
 २. ग्रंथामुळे व्यक्तीच्या बुद्धीला पंख फुटून मन _____ होते.
 ३. कुटुंब, नातेवाईक, मित्रमंडळी यांना पाठविलेल्या पत्राला _____ पत्रलेखन म्हणतात.
 ४. महाराष्ट्र राज्याची मातृभाषा मराठी ही राजभाषा म्हणून _____ रोजी घोषित करण्यात आली.
 ५. स्थूलमानाने निबंधाचे _____ प्रकार मानले जातात.

- ड) खालील विधाने चूक की बरोबर ते लिहा. ०५
१. ध्वनि हे भाषेचे प्राथमिक रूप आहे.
 २. पत्रलेखन म्हणजे एका अर्थाने लेखी स्वरूपात दिलेला निरोप नसतो.
 ३. भाषेवर जागतिकीकरणाचा परिणाम दिसून येत नाही.
 ४. जाहिरात ही एक कला आहे.
 ५. आकर्षक व सुसंगत रीतीने केलेली मांडणी म्हणजे निबंध होय.

सविस्तर उत्तरे लिहा.

- प्रश्न २ भाषा म्हणजे काय ? ते सांगून भाषेचे स्वरूप स्पष्ट करा. १५
- प्रश्न ३ महाराष्ट्रातील ग्रंथालय चळवळी संदर्भात सविस्तर माहिती लिहा. १५
- प्रश्न ४ पत्रव्यवहार म्हणजे काय ? पत्रव्यवहार करताना कोणकोणत्या बाबींची आवश्यकता असते ते लिहा. १५
- प्रश्न ५ 'जागतिकीकरणामुळे मराठी भाषेवरील अन्य 'भाषेचा प्रभाव' याविषयी सविस्तर माहिती लिहा. १५
- प्रश्न ६ निबंध म्हणजे काय ? ते सांगून व्यावसायिक निबंध लेखनाचे स्वरूप सांगा. १५
- प्रश्न ७ टीपा लिहा (कोणत्याही तीन) १५
१. हावभावाची भाषा
 २. सार्वजनिक वाचनालये
 ३. मराठी भाषेवरील इंग्रजी भाषेचा प्रभाव
 ४. प्रकाशन संस्था
 ५. वाणिज्य विषयक पत्रव्यवहार

Total No. of Printed Pages: 1

SUBJECT CODE NO: - Z-1017
FACULTY OF HUMANITIES
B.A./B.Sc./B.S.W. S.Y. (Sem III)
Examination March / April - 2023
Marathi (SL) - III (Gadya- Padya & Upyojit Marathi)

[Time:2:00 Hours]

[Max. Marks:50]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- 2) फक्त काव्या किंवा निव्या पेनचाच वापर करावा.
- 3) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
- 4) कोणतेही लक्षवेधक खुण किंवा सूचना करण्यास प्रतिबंध आहे.

Q1 सविस्तर उत्तरे लिहा. [कोणतेही एक]

15

- अ) 'वही' या कथेमध्ये ग्रामीण जीवनाचे वास्तव चित्रण कसे आले आहे? स्पष्ट करा.
- आ) 'छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या कार्याचे स्वरूप' तुम्ही अभ्यासलेल्या पाठाच्या आधारे विशद करा.

Q2 सविस्तर उत्तरे लिहा. [कोणतेही एक]

15

- अ) शेतामध्ये कष्ट करणाऱ्या शेतकऱ्यांचे हृदयसार्शी चित्रण 'कुणबी माझा!' या कवितेच्या आधारे स्पष्ट करा.
- आ) 'आकाशाएवढा' या कवितेमध्ये तुकोबारायांचे महनत्व कसे सांगितले आहे? चर्चा करा.

Q3 थोडक्यात उत्तरे लिहा. [कोणतेही दोन]

10

- अ) मा. खा. पवार साहब यांचे सामाजिक कार्य थोडक्यात लिहा.
- आ) लोकजीवनातील लोकसंस्कृतीचे महत्व सांगा.
- इ) स्त्रीची आत्मनिर्भरता 'अरूंद दारातून बाहेर पडताना' या कवितेच्या आधारे लिहा.
- ई) जीवनातील विसंगती 'निष्कर्ष' कवितेच्या आधारे सांगा.

Q4 सविस्तर उत्तर लिहा. [कोणतेही एक]

10

- अ) 'आकाशवाणी' या प्रसार माध्यमाची ओळख करून द्या.
- आ) जलनियोजनाचे महत्व विशद करा.

Total No. of Printed Pages: 2

SUBJECT CODE NO: - X-3025
FACULTY OF COMMERCE AND MANAGEMENT
B.Com S.Y (Sem-IV)
Examination March/April-2023
Marathi (SL) Paper – IV
(Vyavsaik Marathi & Vanijya Vyapar)

[Time:3:00 Hours]

[Max. Marks:80]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- 1) प्रश्न क्र. १ सोडविणे आवश्यक.
- 2) प्रश्न क्र. २ ते ७ पैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.
- 3) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
- 4) उत्तरपत्रिकेवर काळ्या किंवा निळ्या पेनचाच वापर करावा.

Q1 अ] योग्य पर्याय निवडा.

05

1. जनसंपर्क ही एक संपादाची कोणती कला आहे?
 (अ) ललितकला (ब) भाकड कला (क) ग्रामीणकला (ड) शहरी कला
2. सध्याचे युग हे कशाचे आहे?
 (अ) जाहिरातीचे (ब) अज्ञानाचे (क) अंधश्रद्धेचे (ड) व्यसनमुक्तीचे
3. मानवी शरीरातील कोणत्या अवयवाप्रमाणे व्यापाराला वाणिज्यात महत्वाचे स्थान आहे?
 (अ) हृदयाप्रमाणे (क) पायाप्रमाणे (ब) हाताप्रमाणे (ड) कानाप्रमाणे
4. वस्तूची देवाणघेवाण करणे याला काय म्हणतात.
 (अ) व्यापार (ब) बाजारपेठ (क) जाहिरात (ड) निविदा
5. भारतात विमा व्यवसायाची सुरुवात कोणत्या शतकात झाली ?
 (अ) १५ व्या (ब) १७ व्या (क) १८ व्या (ड) १९ व्या

ब] एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

05

1. अनुवादाची व्याख्या सांगा.
2. जनसंपर्क म्हणजे काय?
3. वाणिज्यविषयक पाच पारिभाषिक शब्द लिहा.
4. अनुवादाचे प्रमुख दोन प्रकार सांगा.
5. व्यापाराची व्याख्या सांगा.

क] रिकाम्या जागी योग्य शब्द भरून वाक्य पुन्हा लिहा.

05

1. _____ देवघेव करणारी संस्था म्हणजे बँक.
2. ज्या योजनेनुसार लोक मोठ्या संख्येने एकत्र येऊन, अनेक व्यक्तीची जोखीम, सर्वांमध्ये हस्तांतरित करतात, त्याला _____ म्हणतात.

3. व्यक्ती व माल एका ठिकाणाहून दुसऱ्या ठिकाणी नेतात त्याला _____ म्हणतात.
4. एखादी माहिती वृत्तपत्राच्या आधारे दुसऱ्यापर्यंत पोहचवणे म्हणजे _____ होय.
5. वस्तूची खरेदी व विक्री म्हणजे _____ होय.

ड] खालील विधाने चूक की बरोबर ते लिहा.

05

1. कार्यालयीन कामकाजाचे स्वरूप स्पष्टवादी असते
2. 'अनुवाद' या शब्दाची व्युत्पत्ती संस्कृतमध्ये सापडते.
3. व्यावसायिकांना कौशल्य सामुग्री आणि बाजा पेठेची गरज असते, ती जनतेची.
4. व्यापारात व्यापारशास्त्राला महत्व नाही.
5. राष्ट्राच्या आर्थिक विकासात बँकांना महत्वाचे स्थान नाही.

Q2 अनुवादाची व्याख्या सांगून अनुवादाचे स्वरूप व उपयोजन सांगा. 15

Q3 व्यापार या संज्ञेचा अर्थ सांगून व्यापाराला साहयभूत साधने कोणती ते स्पष्ट करा. 15

Q4 कार्यालयीन लेखनतंत्राचे स्वरूप विशद करा. 15

Q5 विमा म्हणजे काय ? ते सांगून विम्याचे महत्व विशद करा. 15

Q6 सभेच्या कामकाजासंबंधी लेखनाचे स्वरूप स्पष्ट करा. 15

Q7 टीपा लिहा. (कोणत्याही तीन) 15

1. टिप्पणीलेखन
2. बाजारपेठ
3. जाहिरात लेखन
4. बँक
5. वाहतूक

Total No. of Printed Pages: 01

SUBJECT CODE NO: - Z-1033
FACULTY OF HUMANITIES
B.A./B.Sc./B.S.W. S.Y. (Sem-IV)
Examination March / April - 2023
Marathi (SL) - IV (Gadya, Padya & Upyojit Marathi)

[Time:2:00 Hours]

[Max. Marks:50]

Please check whether you have got the right question paper.

N. B

- १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे..
- २) फक्त निव्व्या किंवा काळ्या पेनचाच वापर करावा.
- ३) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात..
- ४) कोणतीही लक्षवेधक खुन किंवा सूचना करू नये.

Q1 सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही एक)

15

१. ऊस उत्पादक शेतक-यांच्या दयनीय अवस्थेचे चित्रण 'चिपाड' या कथेतून अंबादास केदार यांनी कसे रेखाटले आहे ते लिहा.
२. 'भूक' या कथेतील दारिद्रयामुळे शिवा-सुमनच्या संसाराची धुळधान कशी उडाली ते सविस्तर लिहा.

Q2 सविस्तर उत्तर लिहा (कोणतेही एक)

15

१. स्त्रीच्या मनाचा कोंडमारा कवयित्री भारती रेवडकर यांनी कसा विशद केला ते उदाहरणासह लिहा.
२. 'हिशोब चुकता करा' या लावणीतील -भृंगार कोणकोणत्या मनाच्या विलोभनीय कल्पनामधून प्रकट होतो.

Q3 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

10

१. 'काहूर या लेखातील वृद्धाश्रमातील लोकांच्या कोणकोणत्या व्यथा आहेत त्याचे वर्णन करा.
२. 'गायान' या कथेत खुशालराव आणि मधू संघर्षाला वाचा फोडण्यासाठी काय करतात ते लिहा.
३. 'आबा' या कवितेचा सारांश लिहा.
४. 'गर्भाशयात असताना' मी काय सहन केले आणि काय अनुभवले ते स्पष्ट करा.

Q4 सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणतेही एक)

10

१. इंटरनेटचे भारतीयांसाठीचे उपयोग
२. मराठी शिक्षण पद्धतीत संगणकाचा वापर.